

Mit kell tudni a közfoglalkoztatásról

A közfoglalkoztatás átalakítása következtében 2011. január 1-jétől megszűnt a közmunkaprogram, a közcélú munka és a közhasznú munkavégzés, melyeket az egységes közfoglalkoztatás rendszere váltott fel.

A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája, támogatott „tranzitfoglalkoztatás”, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra. A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.

A változások a közfoglalkoztatás támogatási rendszerét és feltételeit is alapjaiban érintették. Az új rendszerben az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet a belügyminiszter szakpolitikai feladat- és hatáskörébe utalta a közfoglalkoztatást. Elmondható, hogy a közfoglalkoztatás részben betölti a korábbi közmunkaprogramok szerepét és funkcióját, azonban semmiképpen nem említhető annak jogutódjaként.

A közfoglalkoztatás számottevő lehetőséget jelent **a halmozottan hátrányban lévő, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban** (a továbbiakban: FHT) részesülő, illetve **álláskeresési vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskeresők** (kiemelten a megváltozott munkaképességűek, a hajléktalanok, menekültek, roma nemzetiségű álláskeresők) **átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására.**

Azt, hogy ki lehet közfoglalkoztatott, *a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény* (a továbbiakban: Kftv.) határozza meg. Eszerint **közfoglalkoztatott az lehet, aki**

- munkaviszonyt létesíthet és 16. életévét betöltötte, valamint
- megfelel az alábbi feltételek valamelyikének:
 - a járási hivatalban regisztrált álláskereső – FHT (foglalkoztatást helyettesítő támogatás)-ban részesülő, illetve álláskeresési vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskereső, ideértve azt az álláskeresőt is, akinek álláskeresőként való nyilvántartása a közfoglalkoztatási jogviszonya miatt szünetel – vagy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesülő személy
 - a menekültügyi őrizetben lévő személy kivételével kérelmének jogerős elbírálásáig az, aki menekültként, oltalmazottként, vagy menedékesként történő elismerés iránti kérelmet nyújtott be,
 - olyan harmadik országbeli állampolgár, akinek az idegenrendészeti hatóság a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 62. § (1) bekezdés a), c), d), f) pontok alapján kijelölt helyen való tartózkodását rendelte el.

A Kftv. szerint **közfoglalkoztató lehet:**

- helyi és nemzetiségi önkormányzat, valamint ezek jogi személyiséggel rendelkező társulása,
- költségvetési szerv (például: vízügyi igazgatóságok, erdőgazdaságok, nemzeti parkok),
- egyházi jogi személy,
- közhasznú jogállású szervezet,

- civil szervezet,
- állami és önkormányzati tulajdon kezelésével és fenntartásával megbízott, vagy erre a célra az állam, önkormányzat által létrehozott gazdálkodó szervezet,
- vízitársulat,
- erdőgazdálkodó (magánerdőgazdálkodó),
- szociális szövetkezet,
- vasúti pályahálózat-működtető szervezet,
- a kötelező önkormányzati feladat ellátásában közreműködő, törvény alapján kijelölt közérdekű szolgáltató.

A közfoglalkoztatók meghatározott körébe tartozás mellett **vizsgálni kell azt is, hogy melyek azok a tevékenységek, amelyek közfoglalkoztatás keretében végezhetők.** Ezek a tevékenységek a Kftv. szerint a következők:

- a Kftv.-ben meghatározott feladat, továbbá törvény által előírt állami feladat, vagy
- a helyi önkormányzatokról szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat, vagy
- a nemzetiségek jogairól szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat,
- a helyi vagy azon túlmutató közösségi – így különösen –
 - egészségmegőrzési,
 - szociális,
 - nevelési, oktatási,
 - kulturális, kulturális örökség megóvása, műemlékvédelmi,
 - természet-, környezet- és állatvédelmi,
 - gyermek- és ifjúságvédelmi, sport,
 - közrend és közlekedésbiztonsági,
 - ár- és belvízvédelmi célú,
 - közforgalom számára megnyitott út, híd, alagút fejlesztéséhez, fenntartásához és üzemeltetéséhez kapcsolódó szükségletek kielégítését szolgáló feladat, vagy
- a Kormány által meghatározott közösségi célok megvalósítását elősegítő feladat.

További feltétel, hogy a felsorolt feladatok kizárólag akkor láthatók el közfoglalkoztatás keretében, ha a feladat ellátására törvény nem ír elő közalkalmazotti, közszolgálati vagy kormányzati szolgálati jogviszonyt.

A közfoglalkoztatásban végzett tevékenység a fentiekén túl nem lehet nyereségérdekelt, piac- és profitorientált.

A közfoglalkoztatási jogviszony a közfoglalkoztató és közfoglalkoztatott által kötött **közfoglalkoztatási szerződéssel jön létre, amelyet írásba kell foglalni.**

A közfoglalkoztatási jogviszonyra **a Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény rendelkezéseit a Kftv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.** A közfoglalkoztatási jogviszony legfontosabb sajátosságai a következők:

- csak határozott időre (legfeljebb 12 hónap) létesíthető. Közfoglalkoztatási programok (a rövid időtartamú kivételével) egy alkalommal legfeljebb 6 hónappal hosszabbíthatóak meg.
- a jogviszony tartamát naptárilag vagy más alkalmas módon meg kell határozni (közfoglalkoztatási szerződésben),

- próbaidő nem köthető ki,
- a rendes munkaidő időtartama napi 6 vagy 8 óra lehet, a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesülő személyek esetében 4-8 óra.
- a közfoglalkoztatott közfoglalkoztatási bérre (79 155 forint) vagy – középfokú iskolai végzettséget és szakképesítést igénylő munkakör betöltése esetén, ha rendelkezik a munkakör betöltéséhez szükséges végzettséggel és szakképesítéssel – közfoglalkoztatási garantált bérre (101 480 forint) jogosult,
- a munkavezető külön jogszabályban meghatározott közfoglalkoztatási bérre (87 090 forint) vagy –középfokú iskolai végzettséget és szakképesítést igénylő munkakör betöltése esetén, ha rendelkezik a munkakör betöltéséhez szükséges végzettséggel és szakképesítéssel – közfoglalkoztatási garantált bérre (111 660 forint) jogosult, közfoglalkoztatási jogviszonyban történő foglalkoztatás esetén,
- az állásidőre a közfoglalkoztatott külön jogszabályban meghatározott bérezésre (1160 forint/nap) jogosult,
- a szabadság mértéke közfoglalkoztatási jogviszonyban naptári évenként 20 munkanap,
- a szabadsága tartamára a közfoglalkoztatottat közfoglalkoztatási bér, illetve közfoglalkoztatási garantált bér illeti meg,
- a betegszabadsága tartamára a közfoglalkoztatottat a közfoglalkoztatási bér, illetve a közfoglalkoztatási garantált bér 70%-a illeti meg,
- fizetés nélküli szabadságot köteles engedélyezni a közfoglalkoztató, ha a közfoglalkoztatott a közfoglalkoztatási jogviszony időtartama alatt olyan munkáltatónál, aki nem lehet közfoglalkoztató, legalább 3 nap, legfeljebb 120 nap időtartamú határozott idejű munkaviszonyt létesít, kivéve, ha a közfoglalkoztató a munkavégzéshez kapcsolódóan a képzés lehetőségét is biztosítja,
- várandóssága idejére egészségi állapotának megfelelő munkakört kell felajánlani a közfoglalkoztatott számára, ha a munkaköri alkalmasságára vonatkozó orvosi vélemény alapján a munkakörében nem foglalkoztatható,
- foglalkoztathatósági szakvéleményezést kell kérni a közfoglalkoztatás megkezdése előtt, amely azt határozza meg, hogy a munkavállaló mely foglalkozási korlátozás mellett folytathat kereső tevékenységet,
- önkormányzati közfoglalkoztatás esetén a kormányhivatal, más közfoglalkoztatás esetében a közfoglalkoztató kezdeményezi a foglalkoztathatósági szakvéleményezést,
- a foglalkozás egészségügyi vizsgálatról kiállított szakvélemény kiállításától számított egy évig érvényes, és több foglalkoztatónál felhasználható.

A Kftv. **három hónap időtartamra kizárja a közfoglalkoztatásból mindazokat**, akiket tanköteles gyermekük mulasztása miatt szabálysértés elkövetéséért három hónapon belül jogerősen elmarasztaltak, valamint akik a helyi önkormányzati rendeletben előírt, a lakókörnyezet (kert, udvar, jogszabályban meghatározott, az ingatlanhoz kapcsolódó közterület) rendezettségének biztosítására vonatkozó kötelezettségüket nem teljesítik. Kizárást von maga után továbbá, ha a közfoglalkoztatási jogviszonyban álló álláskereső a megfelelő álláshelyre szóló állásajánlatot nem fogadja el vagy a számára egyszerűsített foglalkoztatás keretében felajánlott munkát nem fogadja el. (A közfoglalkoztatási jogviszonyban nem álló álláskereső esetében pedig 3 hónapig nem közvetíthető közfoglalkoztatási jogviszonyba.) Úgyszintén ki kell zárni a közfoglalkoztatásból azt, akinek

a közfoglalkoztatáson kívüli egyéb foglalkoztatási jogviszonya munkavállalói felmondással vagy a munkáltató azonnali hatályú felmondásával szűnt meg.

A közfoglalkoztatási jogviszony alapján a közfoglalkoztatott **jogosultságot szerez társadalombiztosítási- és nyugellátásra** (táppénz, nyugdíj). Ennek megfelelően – a munkabérhez hasonlóan – a **közfoglalkoztatási bért is terhelik a következő levonások:**

- személyi jövedelemadó (15%)
- nyugdíjjárulék (10%)
- egészségbiztosítási járulék (7%)
- munkaerő-piaci járulék (1,5%)

A közfoglalkoztatás támogatása:

A közfoglalkoztatási támogatások típusait és a támogatások igénybevételre vonatkozó szabályokat *a közfoglalkoztatásokhoz nyújtható támogatásokról szóló 375/2010. (XII. 31.) Korm. rendelet* tartalmazza.

Munkaerő-piaci célcsoport:

- járási hivatalban regisztrált álláskereső – FHT-ban részesülő, illetve álláskeresői vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskereső –, valamint
- a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesülő személyek.

A munkaerő-piaci célcsoport foglalkoztatásához **a következő formákban nyújtható támogatás:**

- **rövid időtartamú foglalkoztatás** támogatása (legfeljebb 4 hónap időtartam, napi 4 órás munkaidő),
- **hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás** támogatása (legfeljebb 12 hónap időtartam, napi 6-8 órás munkaidő, a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesülő személyek, a menekültügyi őrizetben lévő személy kivételével kérelmének jogerős elbírálásáig az, aki menekültként, oltalmazottként, vagy menedékesként történő elismerés iránti kérelmet nyújtott be, valamint az olyan harmadik országbeli állampolgár esetében, akinek az idegenrendészeti hatóság a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 62. § (1) bekezdés a), c), d), f) pontok alapján kijelölt helyen való tartózkodását rendelte el 4-8 órás munkaidő),
- **országos közfoglalkoztatási program** támogatása (legfeljebb 12 hónap időtartam, napi 6-8 órás munkaidő, rehabilitációs ellátásban részesülő személyek, a menekültügyi őrizetben lévő személy kivételével kérelmének jogerős elbírálásáig az, aki menekültként, oltalmazottként, vagy menedékesként történő elismerés iránti kérelmet nyújtott be, valamint az olyan harmadik országbeli állampolgár esetében, akinek az idegenrendészeti hatóság a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 62. § (1) bekezdés a), c), d), f) pontok alapján kijelölt helyen való tartózkodását rendelte el 4-8 órás munkaidő),
- **mintaprogram** támogatása (legfeljebb 12 hónap időtartam, napi 8 órás munkaidő),
- **közfoglalkoztatás mobilitását szolgáló** támogatás (legalább 60 nap, legfeljebb 11 hónap időtartam),

- **vállalkozás részére foglalkoztatást helyettesítő támogatásban vagy rehabilitációs ellátásban részesülő személy foglalkoztatásához nyújtható támogatás.**

A fent felsorolt közfoglalkoztatási formák közül jelen pillanatban a Belügyminisztérium a hosszabb időtartamú és az országos közfoglalkoztatási programok illetve a mintaprogramok iránti kérelmek benyújtására biztosít lehetőséget.

A közfoglalkoztatási jogviszonyok **legfeljebb 12 hónap időtartamúak lehetnek**, amelybe bele kell számítani az azonos naptári évben már közfoglalkoztatásban töltött időtartamot. A legfeljebb 12 hónap időtartamú közfoglalkoztatási programok egy alkalommal további legfeljebb 6 hónappal meghosszabbíthatóak, amennyiben a közfoglalkoztató erre vonatkozóan a támogatási időszak befejeződését megelőző hatvanadik és huszonkettedik nap között kérelmet nyújt be.

A rövid és hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás, az országos közfoglalkoztatási program, valamint a mintaprogram esetén támogatás nyújtható:

- **bérköltséghez** (közfoglalkoztatási bér, közfoglalkoztatási garantált bér, teljesítménybér, illetve vállalkozás esetében munkabér) és az ahhoz kapcsolódó szociális hozzájárulási adóhoz, valamint
- **közvetlen költségekhez, anyagköltségekhez** illetve speciális esetekben **a szervezési költséghez** a jogszabály által meghatározott mértékben.

A mintaprogramok, illetve a mintaprogramra épülő további közfoglalkoztatási programok esetében az alábbi beruházási, illetve dologi költségek elszámolására van lehetőség:

Beruházási költség:

1. Beruházási költségek és kiadások:

- a) ingatlan megvásárlása (kizárólag a közfoglalkoztatásért felelős miniszter hozzájárulásával),
- b) olyan forgóeszközök megvásárlása, amelyek rendeltetésüknek megfelelően elhasználásra kerülnek (vetőmag, üzemanyag, építési anyagok, hízóállatok stb.),
- c) munkaeszköznek nem minősülő befektetett eszközök (tenyészállat, ingatlan vagy más tárgyi eszköz tartozéka) vásárlása, pénzügyi lízingje, továbbá a korábbi programok során már beszerzett gépek, eszközök esetében alkatrészek pótlása, cseréje indokolt esetben elszámolhatóak.
- d) az a)-c) pontban foglalt tárgyi eszközök beszerzésének, előállításának, üzembe helyezésének, használatba vételének, bővítésének költségei,
- e) az a)-c) pontban foglalt tárgyi eszközök beszerzésével, előállításával, üzembe helyezésével, használatba vételével kapcsolatban felmerült költségek (tervezési díj, szállítási költség, a beszerzéshez közvetlenül kapcsolódó vállalkozási díj – különösen, ha jogszabály írja elő szakember közreműködését /pl. gáz vagy elektromos hálózat szerelés/, vagy a szavatossági jogok/, vagy a garanciális jogok gyakorlásának feltétele a szakember által történő üzembe helyezés),

2. 200 000 Ft, vagy azt meghaladó egyedi értékű tárgyi eszközök:

- a) a munkavégzéshez nélkülözhetetlen nagy értékű munkaeszközök (minden gép, készülék, szerszám vagy berendezés, amelyet a munkavégzés során alkalmaznak, vagy azzal összefüggésben használnak).

- b) Nagy értékű gépek, erőgépek beszerzése a hosszú távú projekteknél javasolt, olyan egymásra épülő programokban, ahol a 3 éves bérleti költség meghaladná a beszerzési árat.

Dologi (közvetlen) költség:

1. Foglalkozás-egészségügyi vizsgálat térítési díja.
2. Munka- és védőruházat, egyéni védőeszköz (függetlenül attól, hogy megvásárolják, bérlik, vagy lízingelik).
3. Utazási költségtérítés.
4. Munkásszállítás költsége:
 - a) munkásszállításhoz használt jármű (függetlenül attól, hogy, bérlik, vagy lízingelik),
 - b) munkásszállításhoz használt jármű üzemeltetésének költsége (ideértve: vezető bére, üzemanyag, szervizelés stb.). A járművezető bére csak abban az esetben számolható el, amennyiben közfoglalkoztatási jogviszonyban áll.
5. A munkavégzéshez nélkülözhetetlen kis értékű munkaeszközök (minden gép, készülék, szerszám vagy berendezés, amelyet a munkavégzés során alkalmaznak vagy azzal összefüggésben használnak, függetlenül attól, hogy megvásárolják, bérlik, vagy lízingelik).
6. Közüzemi díjak, amennyiben az kizárólag a közfoglalkoztatási programhoz kapcsolódik, az oszthatatlan költségek tekintetében.

Közfoglalkoztatási támogatás **kérelemre** nyújtható. A kérelmet a közfoglalkoztatónak a tervezett közfoglalkoztatás helye szerint illetékes járási hivatalhoz, több kormányhivatal illetékességi területén megvalósuló közfoglalkoztatás esetén a közfoglalkoztató székhelye szerint illetékes járási hivatalhoz kell benyújtani.

Fontos változás! A közfoglalkoztatási támogatás igénylőjének a közfoglalkoztatási programról előzetes tervezetet kell készítenie, amelyet a hatósági szerződés megkötésére hatáskörrel rendelkező hatósághoz kell benyújtani. A tervezetet az eljáró hatóság a támogatásra vonatkozó javaslatával együtt 21 napon belül továbbítja a közfoglalkoztatásért felelős miniszter részére.

A közfoglalkoztatásért felelős miniszter az előirányzatnak közfoglalkoztatási program támogatására történő felhasználhatóságáról és a támogatás mértékéről a benyújtott tervezet alapján mérlegelési jogkörében dönt. A támogatásról hozott döntés alapján a járási hivatal, illetve országos közfoglalkoztatási program esetén a kormányhivatal hatósági szerződést köt a kérelmezővel (támogatottal). A közfoglalkoztató kérelmére a jogszabályban meghatározott mértékű előleg folyósítható.

Országos közfoglalkoztatási programokhoz kapcsolódó képzések

Országos közfoglalkoztatási programokhoz kapcsolódóan a közfoglalkoztatók igényei szerint indulnak szakmai képzések, amelyek – a képzés jellegétől függően tanúsítvány vagy OKJ-s bizonyítvány megszerzésével zárulnak. (A nagy létszámú közfoglalkoztatottat alkalmazó vízügyi, erdőgazdálkodási területen például jellemzően kiegészítő, erdőművelő, motorfűrész kezelő képzések indulnak.)

Budapest, 2016. január

Belügyminisztérium
Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkárság
Közfoglalkoztatási Stratégiai és Koordinációs Főosztály